

Anne ve Babaların El Kitabı

Ali UZUN

— 2. Baskı —

 PEGEM
AKADEMI

Ali UZUN

ANNE VE BABALARIN EL KİTABI

ISBN 978-605-318-640-3
DOI 10.14527/9786053186403

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Ekim 2016, Ankara
2. Baskı: Nisan 2018, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Özyurt Matbaacılık
Büyük Sanayi Zübeyde Hanım Mah.
Süzgün Cad. No: 9
İskitler/Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 384 15 36

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 13385

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

*Eđer planınız bir yıllıksa, pirinç ekin.
Eđer planınız on yıllıksa, ağaç dakin.
Eđer planınız yüz yıllıksa, çocukları eğitin.*

Konfüçyüs

*Akıllı olmak bir şey değil...
Önemli olan akılı yerinde kullanabilmektir.*

Descartes

Bu kitap,

varlıklarıyla hayatımıza renk katan sevgili torunlarım

Asena'ya,

Batuhan'a,

Kaan'a,

Giray Göktürk'e

armağandır.

Ali Uzun

1942 yılında, Rize ilinin Kalkandere kazasının Yolbaşı köyünde dünyaya geldi. Köyündeki beş yıllık ilkokul öğreniminden sonra, 1955 yılında, Kars Kazım Karabekir İlk Öğretmen Okulu'nda yatılı olarak orta öğrenimine devam etti. Eylül 1959 ayı içinde, memleketi Rize'de açılmış bulunan İlk Öğretmen Okulu'na naklini yaptırdı ve buradan da 1961 yılında ilkokul öğretmeni olarak mezun oldu. Aynı yılın Eylül ayı içinde, giriş sınavlarını kazandığı Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Almanca Bölümü'nde yüksek öğrenimine başladı. 1963-64 öğretim yılı sonunda, orta dereceli okullarda Almanca öğretmenliği yapma hakkını elde etti ve 1964'ten 1966 yılına kadar Afyon merkezde Almanca öğretmeni olarak çalıştı.

1966 yılının Haziran ayı içinde Ankara'ya çağrıldı ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi'nde Almanca raportörü olarak görevlendirildi. 1968 yılının başında, tayin olduğu T.C. Bonn Büyükelçiliği Kültür Ataşeliği'nde memur olarak 1971 yılının Temmuz ayına kadar görevde kaldı. Yurt dışı görevinden sonra, Temmuz 1971 ayı sonunda da, Akarada Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü'nde, yurt dışında okuyan öğrencilerle ilgili birimin başına getirildi. Bu dönemde, akşamları, Ankara'da bulunan Hacettepe Üniversitesi'nde, Eğitim Bilimleri alanında ek öğrenim yaptı.

1975 ve 76 yıllarında, Hacettepe Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak Almanca dersler verdi. Kasım 1976 ayı içinde, MEB tarafından, Berlin Başkonsolosluğu'nda, o zamanki adıyla Eğitim Müşavirliği'ni kurmakla görevlendirildi.

Daha sonra, devlet memurluğundan istifa etti. Berlin - Charlottenburg Kazası Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, kendisine, ilgili kazada öğretmenlik ve danışmanlık yapma teklifinde bulunuldu. Bu teklifi kabul ederek, 23 Ocak 1979 tarihinden itibaren emekliye ayrıldığı 22 Haziran 2007'ye kadar, kendisini, çok sevdiği öğretmenlik mesleğine adadı.

1981 ve 83 yıllarında, I. ve II. Devlet Sınavlarını başarı ile vererek, Berlin Okul yasasına göre Almanca, İngilizce ve Türkçe öğretmeni olarak uzun yıllar görev yapan Ali Uzun, evli ve iki çocuk babasıdır. Şu an itibariyle üç torunu vardır.

Emekliye ayrıldıktan sonra da, tecrübe ve birikimini, Eğitimci – Yazar olarak okurlarıyla paylaşmayı sürdürmektedir. 2011 yılında ilk baskısı yayınlanmış bulunan ve bu arada 6 baskı yapmış olan “KAÇKARLAR’DAN BERLİN’E, Bir Eğitim Gönüllüsü’nün Yaşam Öyküsü” adlı kitabının Almanca’ya tercümesi de tamamlanmış olup, Alman okurları için yayınlanmak üzeredir.

Bu kez, eğitimin her alanı ile ilgili olarak, yazmış bulunduğu ve pratik bilgileri içeren sayısız makalelerini, okurlarının isteği üzerine, “**Anne ve Babaların El Kitabı**” adıyla elinizdeki bu kitapta toplayarak, okuyucularının hizmetine sunmaktadır.

İletişim Bilgileri:

e-mail: aliuzun43@hotmail.com

Berlin, 2016

SUNU

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın eğitim meselesi dendiğinde, içinde birçok boyutu barındıran, karmaşık bir olgu ile karşı karşıya kalmaktayız. Özellikle çocukların durumuna baktığımızda, pek de iç açıcı olmayan bir tablo ile karşılaşmaktayız. Zira yeni bir hayat arayışıyla 1960'lı yıllardan beri Almanya'ya ve diğer Avrupa ülkelerine çalışmaya gelmiş ve daha sonra yerleşmiş olan insanlarımız, buralarda değişik işlerde çalışmışlar, bazıları işçi olarak kalmayıp kendi iş yerlerini açmışlar, ailelerini, akrabalarını buraya taşımışlar, kısacası kendilerine yeni bir yaşam alanı oluşturmuşlardır. Farklı bir kültürdeki yabancı bir topluma entegre olmağın birçok sorunu aşmış olan Türk kökenli göçmenlerin en önemli sorunlarından birisi, hala daha çocuklarının eğitimi meselesidir. Bu meselenin en başında da ana dili Türkçe gelmektedir. Onun için gerek ailelerde, gerekse eğitim kurumlarında, Türkçe ana dili eğitiminin yaygınlaştırılması gerektiği hususu, birçok platformda dile getirilmektedir. Son yıllarda Almanyadaki okullarda, başka kurum ve kuruluşlarda, göçmenlerin getirmiş oldukları değerlere karşı (dil, din, kültür) giderek artan olumsuz tepkilerin oluşması, kaygıyla izlenmektedir. Türk çocuklarının hala yaşatları olan Alman çocuklarıyla eşit şansa sahip olmadıkları, açıklanan uluslararası 2009, 2011 PISA verilerinden ortaya çıkmaktadır. Buna göre:

- a. Sosyal ve ekonomik statü eğitime yansıyor.
- b. Eğitim sistemleri çok kültürlülüğü yeterince kabul etmiyor.

Araştırma sonuçlarına göre, “göçmen kökenli ailelerden gelen çocuklar, çifte haksızlığa uğruyorlar.” Rapor, sosyal açıdan dezavantajlı semtlerde yaşayan, az gelirli, eğitim düzeyi yüksek olmayan ailelerin çocuklarının, bir de eğitim sistemi tarafından erken yaşta “başarılı”, “orta başarılı”, başarısız” diye belirli okul tiplerine ayrılarak olumsuz etkilendiğini belirtiyor. Bu tür semtlerde yaşayanların çoğu da, aralarında Türklerin de bulunduğu göçmenler. “Anne ve Babaların El Kitabı” başlıklı kitabın yazarı eğitimci Ali UZUN Bey,

bu insanların arasında yaşayan ve süreci yakından gözlemleyen bir kişi olarak, kitabın birinci bölümünde, eğitimle ilgili 48 makalesinin bir çoğunda, bu hususlara da değinmektedir.

Ali UZUN'un özgeçmişine baktığımızda, 1961 yılında ilkokul öğretmenleri olarak öğretmenliğe başladığını ve 1964 yılında ise, Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Almanca Bölümü'nü bitirerek orta dereceli okullarda Almanca öğretmenliği yapma hakkını elde ettiğini görüyoruz. Daha sonra Almanca öğretmenleri olarak Afyon'a atanmış. 1966 ve 67 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi'nde Almanca Raportörü olarak görev yapmış. Ocak 1968'den Haziran 1971'e kadar da Türkiye Cumhuriyeti Bonn Büyükelçiliği Kültür Ataşeliği'nde memur olarak çalışmıştır. Gerçek anlamda Almanya macerası ise, 1976 yılında Berlin Başkonsolosluğu'nda, o zamanki adı ile Eğitim Müşavirliği'ni kurmasıyla başlamıştır.

Yukarıda dile getirilen tablonun gerçek şahidi olarak, Almanya'da yönetici ve öğretmen olarak çalıştığı süre içerisinde, Ali Uzun, yaşadığı olayları ve edindiği tecrübelerini, yedinci baskısı bu yıl çıkan "KAÇKARLAR'DAN BERLİN'E..." adlı ilk kitabında anlatmaktadır. Okuyucular, Ali Hoca'nın meslek hayatının başlangıcından itibaren Türkiye'de ve Almanya'daki Türk çocuklarının eğitimi için vermiş olduğu mücadeleyi, 46 yıl gibi uzun bir çalışma dönemindeki tüm gözlemlerini, yapmış olduğu çalışmalarını, duygu ve düşüncelerini bu kitapta bulmaktadırlar.

Ali Uzun, elinizde bulunan bu ikinci kitabının birinci bölümünde, değişik dergilerde yayınlanmış olan eğitimin her alanı ile ilgili 33 adet makalesini toplamaktadır. Kitabının ikinci bölümünde ise, "Türkiyeden Avrupa'ya İşgücü Göçü, Türkiye'nin Konumu ve Coğrafi Bölgeleri, Türk Tarihinin Ana Hatları, Tarihi Boyutuyla Türkiye'ye Göçler, Görülmeğe Değer Türkiye'nin Tarihi, Kültürel ve Turistik Yörelere ve Türkiye'nin Turizm Potansiyeli" ile ilgili olarak genel bilgiler vermektedir. Buradaki amaç, Avrupa'da doğup büyüyen nesillerin, ülkemize olan ilgilerinin artırılması, kültürel ve duy-

gusal bağlarının güçlendirilmesidir. Yer yer anekdotlardan oluşan kitapta, çocuklarımızın ve gençlerimizin, ana dili derslerini almaları ile kimliklerini korumuş olacakları, böylece aile ve geldikleri ülkelereyle bağlarını sağlamlaştırarak ana fikri ortaya çıkmaktadır. Bu ana fikir, esasında bilim insanlarının uzun zamandan beri üzerinde mutabık oldukları bir husustur. Özellikle yurt dışında yaşayan insanlar için, Türk dili ve kültürü derslerinin önemi son derece büyüktür. Dil, insanın kendi öz kültürü ile bağını devam ettirmesini sağlayan en önemli araçlardan birisidir. Bu anlayışla, yazar, kitabında, Türk ve Alman toplumlarındaki gözlemlerini, insanların eğitimi için verdiği mücadeleyi, eğitimin insanların ve toplumların hayatındaki rolünü, sabrı, azmi, kararlılığı ve çalışma disipliniyle ilgili düşüncelerini, kendine özgü üslubu ve kurgusuyla anlatmaktadır.

Eğitimci Ali Uzun, Eğitim Müşaviri olarak geldiği Berlin’de, bir taraftan Türk çocuklarının ve gençlerinin Alman Eğitim Sistemi içinde başarılı olmaları konusunda büyük gayret göstermiş, diğer taraftan da Türkçe ve Türk Kültürü derslerini yaygınlaştırarak, Türkiye ile olan duygusal ve kültürel bağlarının gelişmesine önemli katkıda bulunmuştur. Daha sonra Berlin Eğitim Sisteminde görevlendirilmiş, emekli olduğu 22 Haziran 2007 tarihine kadar Almanca, İngilizce ve Türkçe dersler vermiştir.

Yazarın, eğitimle ilgili görüş, düşünce ve tavsiyelerini anlattığı bu kitabında, kültürlerarası eğitimin önemini de satır aralarında bulmak mümkündür. O bakımdan söz konusu kitap, gelecek nesillerin yetiştirilmesinde çok yararlı bir kaynak niteliğindedir.

T.C. Berlin Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri görevine başladığım 2014 yılının Aralık ayında Ali Uzun’u tanıdım. Eski adıyla Almanya Öğrenci Müfettişliği’nde görev yapmış olması ve Berlin’de Eğitim Müşaviri olarak çalışmış bulunması nedeniyle, bir anlamda benim de selefim olan Ali Bey, Berlin’de ve Almanya genelinde yaptığımız eğitim çalışmalarında, zaman zaman gönüllü olarak büyük bir hizmet aşkıyla bizlere önemli destekler sağlamakta ve adeta geçmişten geleceğe bir köprü vazifesi görmektedir.

Değerli meslektaşım, eğitim gönüllüsü Ali Uzun'u, yarınlara bıraktığı bu değerli eserinden dolayı tebrik eder, "Anne ve Babaların El Kitabı"nı, başta anne ve babalarla öğrenciler olmak üzere, Almanyada görev yapan idareci ve öğretmenlere içtenlikle tavsiye eder, kendisine sağlıklı ve huzurlu bir ömür dilerim.

Berlin, Haziran 2016

Prof. Dr. Cemal Yıldız

Berlin Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri

TEŞEKKÜR

Geleceđimizin teminatı olan ocuklarımızın ve gençlerimizin ruhsal ve bedensel yönden sağlıklı bir Őekilde yetiŐtirilebilmesi için, bilinçli bir eğitimin önemini uzun uzun anlatmağa gerek olmadığını düşünüyorum. Eğitim ve öğretimle ilgili pratik bilgileri içeren makalelerimden oluşan “ANNE VE BABALARIN EL KİTABI” adlı elinizdeki bu kitabımın hazırlanması ve yayınlanmasında, emeği geçen herkese Őükranlarımı sunuyorum.

Çalışmalarımı sabırla ve büyük bir özveriyle destekleyen sevgili eşim Seyhan’a, birçok konuda kendilerinden ilham aldığım sevgili torunlarım Asena, Batuhan ve Kaan’a, yürekten teşekkür ediyorum. Ayrıca 19 seneden beri kesintisiz olarak Berlin’de başarılı bir Őekilde yayınlanan MERHABA dergisinin Genel Yayın Yönetmeni Sayın Mehmet Zağlı’ya, yıllar içinde söz konusu dergide çıkan yazılarımın derlenip toparlanmasındaki yardımları için teşekkürü bir borç biliyorum.

Berlin, 2016

İkinci Baskı ile İlgili Kısa Notlar

Anne ve Babaların El Kitabı'nın birinci baskısından sonra, elinizdeki bu ikinci baskısı, eğitimle ilgili olarak yazarı tarafından yayınlanmış bulunan 15 yeni makale ile genişletilmiş ve bu arada kitabın tümü gözden geçirilerek yenilenmiş haliyle okuyucunun hizmetine sunulmuştur.

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm

1. Çocuk Yetiştirmede Ruh Sağlığının Önemi.....3
2. Küçük Çocukların Yetiştirilmesinde Nelere Dikkat Edilmelidir?7
3. Çocuklarda Karşılaşılan İnatçılık, Saldırganlık ve Karşı Gelme Davranışları (1)11
4. Çocuklarda Karşılaşılan İnatçılık, Saldırganlık ve Karşı Gelme Davranışları (2)13
5. Öğretmen ve Öğrenci İlişkilerinin Başarıya Olan Etkisi.....15
6. Günlük Hatıra Defteri Yazmanın Başarıya Olan Etkisi.....17
7. Gençlerimizin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesi19
8. Çocuklarımızın ve Gençlerimizin Yetiştirilmesi ile İlgili Düşünceler (1)21
9. Çocuklarımızın ve Gençlerimizin Yetiştirilmesi ile İlgili Düşünceler (2)23
10. Çocuklarımızın ve Gençlerimizin Yetiştirilmesi ile İlgili Düşünceler (3)27
11. Okuma Alışkanlığı ile İlgili Düşünceler29
12. Anadilin Önemi.....31
13. Yazılı Metinlerin ve Kitapların, Çocukların Zihinsel ve Duygusal Gelişmelerine Olan Etkileri35
14. Yerinde ve Zamanında Kullanılmayan İletişim Araçlarının, Sosyal Yaşamdaki Olumsuz Etkileri (1)37

15. İletişim Araçlarının Çocukların Bedensel ve Ruhsal Gelişimi Üzerindeki Olumsuz Etkileri (2)	39
16. Gençlere Öğütler	41
17. Çocuk Eğitiminde Şiddetin Olumsuz Etkileri	43
18. Aile İçi Şiddetin Toplumdaki Sonuçları	45
19. Avrupa'ya İşgücü Göçü ve Çocuklarımızın Geleceği	47
20. Gençlerimizin Geleceğe Hazırlanması ile İlgili Düşünceler	49
21. Meslek Seçimi Konusundaki Düşünceler	51
22. İşsizlikle Mücadelede Meslek Eğitiminin Önemi	53
23. Sınıf Gezilerinin Eğitici Yönleri	55
24. Bir Öğretim Yılı Başlarken... ..	57
25. Okuma Alışkanlığı ve Çağdaşlaşma Üzerine	59
26. Boş Zamanların Değerlendirilmesinde Velilere Düşen Görevler	61
27. Türkçenin Önemi	63
28. Almanca'yı Çok İyi Derecede Öğrenmenin Önemi	65
29. Çocuklara Cep Harçlığı Vermenin Eğitici Yönü	67
30. Okula Giden Çocuklar İçin Anne ve Babalara Öğütler	69
31. Okulda Başarılı Olmanın Yolları	73
32. Bir Öğretim Yılı Sona Ererken	75
33. Sevginin Gücü	77
34. Çocuğun Eğitiminde Anne ve Babanın Sorumluluğu	79

35. Başarı Üzerine Düşünceler	81
36. Çocuklara Kitap Okuma Sevgisinin Kazandırılması.....	83
37. Sosyalleşme Süreci ve Çocuğun Gelişimindeki Etkileri.....	85
38. Hiperaktif Çocuklarla İlgili Düşünceler	87
39. Okula Yeni Başlayan Çocuklarla İlgili Düşünceler	89
40. Öğrenme Güçlüğü Olan Çocukların Eğitimi.....	91
41. Velilerin Çocuklarıyla Kuracakları Sağlıklı İlişkilerin Başarıya Olan Etkileri	93
42. Demokrasi Prensiplerine Uygun Eğitim Anlayışına Göre Çocukların Yetiştirilmeleri.....	97
43. Doğanın Korunmasında ve Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Eğitimin Rolü/Önemi	101
44. Buluş Çağı Hakkında Bilinmesi Gerekli Bilgiler ve Yetişkinlerin Sorumlulukları.....	105
45. Yazı Yazmanın Yararları.....	109
46. Çocuklar İçin Trafik Eğitimi.....	111
47. Öğrenciler Neden Devamsızlık Yapar ve Derslerden Soğurlar?.....	115
48. Çocuğa Sorumluluk ve Ödev Yapma Alışkanlığı Kazandırmanın Yolları.....	119

2. Bölüm

49. Avrupa'ya İşgücü Göçü	125
50. Türkiye'nin Konumu ve Coğrafi Bölgeleri	129
51. Türk Tarihinin Ana Hatları	133
52. Tarihte ve Günümüzde Türkiye'ye Göçler	141
53. Türkiye'nin Görülmeye Değer Tarihi, Kültürel ve Turistik Yöreleri	143
54.1 Dünyanın En Büyük ve Güzel Şehirlerinden Biri: İstanbul	145
54.2 Kayak Merkezi Uludağ'ın Eteğinde Kurulu Şehir: Bursa	151
54.3 Başkent Ankara	153
54.4 Hitit İmparatorluğu'nun Başkenti: Boğazkale (Hattuşaş)	155
54.5 Sivas Şehri ve Peribacaları Diyarı: Ürgüp ve Göreme	157
54.6 Anadolu Selçuklu Devleti'nin Başkenti: Konya	159
54.7 Termal Kaplıcalarıyla Ünlü Şehir: Afyonkarahisar	161
54.8 Denizli - Pamukkale, Bir Tabiat Harikası	163
54.9 Gelibolu Yarımadası Milli Parkı ve Çanakkale Şehitliği	165
55. Ege Bölgesi ve Antik Çağ'ın İzleri	167
56.1 Troya	169
56.2 Bergama	171
56.3 Ege Bölgesinin İncisi ve Türkiye'nin En Büyük Üçüncü Şehri: İzmir	173
57. Akdeniz Bölgesi	177
58. Doğu Anadolu Bölgesi	179
59. Güneydoğu Anadolu Bölgesi	181
60. Türkiye'nin Turizm Potansiyeli	183

1.BÖLÜM